

Erna Masarovičová – „Zrod / OCHRANA ŽIVOTA“

Zhodnotenie aktuálneho stavu pamiatky z pohľadu reštaurátora

Dielo autorky Erny Masarovičovej „Zrod / OCHRANA ŽIVOTA“, pozostáva z troch rozlične veľkých železo-betónových častí (štvorcov so zaoblenými hranami), ktoré sú v strede po ich vertikálnej osy, zhora nadol prepojené železnou tyčou na ktorej sú tieto časti upevnené. Najmenší štvorec sa nachádza uprostred stredne veľkého štvorca a ten zas uprostred najväčšieho, pričom medzi každým štvorcem sú 15-20 cm medzery, čiže samotné betónové štvorce sú spojené len železnou tyčou, ktorá je zároveň osou diela a okolo tejto osy sa dielo v minulosti mohlo pomocou fyzickej sily točiť dookola. Železná tyč vychádza zvisle nahor zo spodnej časti najväčšieho štvorca diela (v strede) a je ukončená v hmote toho istého štvorca v jeho hornej časti. Celé dielo spočíva na polygonálnom, betónovom podstavci vysokom zhruba 30cm.

Betónová hmota z ktorej je dielo Erny Masarovičovej – „Zrod / OCHRANA ŽIVOTA“ odliate, je v havarijnom stave a to najmä z hľadiska konštrukčného, pretože vonkajšia vlhkosť spôsobila, že železné konštrukcie zaliate vo vnútri betónu, ale takisto aj stredová tyč/os, začali korodovať. Korózia spôsobuje napučiavanie železa (naberanie objemu), čo na mnohých miestach spôsobilo až roztrhnutie betónovej hmoty (väčšie či menšie fragmenty betónu oddelené/odtrhnuté od hmoty samotného diela), alebo minimálne jej narušenie prasklinami. Miesta, kde železné armatúry roztrhali betónovú hmotu, sú zbavené vrstvy pohľadového betónu a z jadra betónovej hmoty tieto armatúry vystupujú na povrch. Sú tak úplne obnažené a rýchlo korodujú, degradujú a strácajú svoju konštrukčnú funkciu. Takto sú koróziou zasiahnuté všetky časti diela pozostávajúce zo železa.

V dôsledku týchto poškodení je obnažené aj jadro betónu – je teda bez pohľadovej ochrannnej vrstvy takisto vystavené ešte väčším degradačným vplyvom (dažde, mrazy, vysoké teploty v lete) a každým dňom postupne odplávajú dažde ďalšie a ďalšie cementové spojivo. Navyše cez tieto narušené miesta a ostatné trhliny, neustále vniká do hĺbky diela ďalšia voda a narúša samotný betón a aj armatúry, ktoré sú vo vnútri betónu ešte relatívne nepoškodené.

Dielo je navyše oproti pôvodnému belasému vzhľadu celé zašednuté a pokryté značným množstvom depozitu, zvyškami výfukových plynov a iných usadenín, ktoré je potrebné z diela odstrániť.

Podstavec, ktorého travertínové obloženie je (na základe archívnych fotografií) sekundárnym prídavkom, takisto vykazuje známky degradácie. Na mnohých miestach je podstavec poškodený – má odlomené alebo úplne chýbajúce kusy obkladu, obklad je zašlý

usadeninami a depozitom a pod opadajúcim obkladom sa skrýva značne zvetralý betón, ktorý už takisto nie je v dobrej kondícii.

Dielu bez akútneho odborného zásahu hrozí úplné zaniknutie. Je potrebné dielo ešte dôkladne očistiť, aby sa odhalil celkový rozsah poškodení, no už teraz je zrejmé, že jej stav je kritický. Preto je nutný okamžitý, odborný zásah do tejto pamiatky s účelom jej stabilizácie, reštaurovania, a revitalizácie jej umelecko-historickej hodnoty.

Vypracoval: Mgr. art. Denis Dvorský

Dátum: 10. apríl, Bratislava